

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ФАКУЛЬТЕТ СУСПІЛЬНИХ НАУК
Кафедра соціології та соціальної роботи**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Декан географічного факультету

/Калинич І.В. /

«31» серпня 2020 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

СОЦІОЛОГІЯ

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Галузь знань	10 Природничі науки
Спеціальність	106 Географія
Освітня програма	Географія
Статус дисципліни	Вибіркова
Мова навчання	Українська

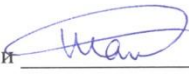
Ужгород 2020

Робоча програма навчальної дисципліни «Соціологія» для здобувачів вищої освіти галузі знань **10 Природничі науки** спеціальності **106 Географія**, освітньої програми «Географія»

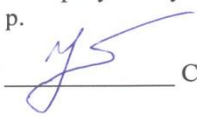
Розробник: Орос Олександра Богданівна, доцент кафедри соціології та соціальної роботи.

Робочу програму розглянуто та затверджено
на засіданні кафедри соціології та соціальної роботи,

протокол № 12 від «26» червня 2020 р.

Завідувач кафедри Шандор Ф.Ф.

Схвалено науково-методичною комісією факультету суспільних наук
протокол № 7 від «25» червня 2020 р.

Голова науково-методичної комісії Стряпко І.О.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 3	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 90	3	3
Кількість модулів – 1	Семестр:	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 3	5	6
	Лекції:	
	20	8
	Практичні (семінарські):	
	10	-
Вид підсумкового контролю: залік	Лабораторні:	
Форма підсумкового контролю: письмова робота	Самостійна робота:	
	60	82

2. МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Робочу програму навчальної дисципліни «Соціологія» для студентів укладено відповідно до цілей, змісту навчання та вимог, які висуваються нині до спеціалістів даного профілю.

Програмою передбачено вивчення дисципліни «Соціологія» у 5 семестрі. Дисципліна розглядається як складова змісту навчальної підготовки бакалаврів і побудована на відповідних теоретичних, наукових засадах та практичній підготовці.

Зміст курсу (дисципліни) є доступним для студентів бакалаврів й розрахований на засвоєння його кожним студентом. Основним завданням викладача є формування у студентів теоретичних знань, надання їм практичної спрямованості та формування вміння використовувати їх у практичній діяльності (житті). Загальними завданнями оцінювання є: визначення рівня навчальних досягнень студентів; стимулювання їх мотивації до здобуття знань; визначення рівня здібностей студентів, їх потреби у додатковому навчанні; виставлення відповідної оцінки.

Для оцінювання процесу та результатів вивчення «Соціології» розроблені чіткі, зрозумілі і відомі студентам критерії, відповідно до яких виставляється оцінка, і використовуються при цьому такі методи, як: усне опитування, тестування, оцінювання виконання творчих завдань, самооцінювання, взаємооцінювання тощо.

Мета вивчення навчальної дисципліни – засвоєння студентами загальнотеоретичних відомостей з соціології, розкриття специфіки галузей соціологічних знань, оволодіння методикою і технікою соціологічних досліджень, аналізу соціологічної інформації. Завданнями викладача, реалізація яких забезпечить досягнення цієї мети, є: формування у студентів знань з теоретичних основ сучасної структури соціальних систем; вироблення практичних навичок користування соціологічною інформацією; стимулювання творчої активності в ході самостійної роботи та виконання науково-дослідних завдань.

Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

ЗК 1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 3. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 5. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК 8. Навички міжособистісної взаємодії.

ЗК 9. Здатність працювати автономно.

ЗК 11. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 12. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ФК 2. Здатність застосовувати знання і розуміння основних характеристик, процесів, історії і складу природи і суспільства.

ФК 7. Знання і використання специфічних для географічних наук теорій, парадигм, концепцій та принципів відповідно до спеціалізації.

ФК 11. Здатність працювати в колективах виконавців, у тому числі в міждисциплінарних проектах.

3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Передумовами вивчення навчальної дисципліни «Соціологія» є опанування таких навчальних дисциплін освітньої програми Географія:

- ОК1.3 Філософія,

4. ОЧКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньої програми «Географія», вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити досягнення таких програмних результатів навчання:

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Знати, розуміти і вміти використовувати на практиці базові поняття з теорії географії, а також світоглядних наук.	ПРН 1
Знати цілі сталого розвитку та можливості своєї професійної сфери для їх досягнення, в тому числі в Україні.	ПРН 10
Дотримуватися морально-етичних аспектів досліджень, чесності, професійного кодексу поведінки.	ПРН 11

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після опанування навчальної дисципліни «Соціологія»:

Очікувані результати навчання з дисципліни	Шифр ПРН
Аналізувати структуру суспільства із врахуванням існуючих теорій соціальної стратифікації та теорії соціальної мобільності, аналізувати соціологічну інформацію і застосовувати її для вирішення проблем, що виникають на професійному рівні.	ПРН 1
Вміти давати оцінку сучасним соціальним змін, стану структури суспільства та можливостей соціальної мобільності, бути здатним використовувати отримані знання для аналізу соціальних ситуацій,	ПРН 10
Вміти чесно збирати та аналізувати соціологічну інформацію, неупереджено оцінювати явища соціальної дійсності та інтерпретувати отримані результати уникаючи оціночних суджень та не допускати фальсифікації інформації.	ПРН 11

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Методами навчання є. словесні (лекція, пояснення, бесіда, розповідь), практичні (вправи, практичні роботи), наочні методи (ілюстрації, демонстрації).

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання результатів навчання та методами демонстрування з навчальної дисципліни є:

- поточний контроль – здійснюється для всіх видів аудиторних занять під час їх проведення. Метою поточного контролю є визначення рівня досягнень дисциплінарних результатів навчання студента за певним розділом (темою) робочої програми дисципліни, практичними заняттями, самостійною роботою;
- проміжний (модульний) контроль має на меті оцінювання знань, умінь та практичних навичок студента, набутих під час засвоєння теоретичного і практичного матеріалу після вивчення логічно завершеної частини навчальної дисципліни;
- підсумковий контроль передбачає комплексне оцінювання рівня сформованості результатів навчання з дисципліни.

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Форми поточного контролю: аналіз ситуацій, самостійна робота, реферат, доповідь з презентацією.

Знання, вміння та навички студентів оцінюються через визначення якості виконання конкретизованих завдань. Кількісна оцінка певного поточного контролю за конкретним видом навчального заняття визначається як сума балів за окремі види навчальної роботи. Максимальна кількість балів, яку може отримати студент за результатами поточного контролю протягом одного модуля – 60.

Форма модульного контролю: контрольна робота. Передбачає розкриття теоретичних питань і практичної ситуації. Кожне завдання модульної контрольної роботи (2 теоретичні і 2 практичні завдання) оцінюється окремо. Загальна оцінка розраховується як сума оцінок: теоретична частина – 20 балів (по 10 балів кожне теоретичне питання); практична частина оцінюється в 20 балів – по 10 балів за кожне завдання (разом за контрольну – 40 балів). Підсумкова оцінка за модуль складається із суми балів за поточне оцінювання і результату модульної контрольної роботи (максимальна оцінка – 100 балів).

Форма підсумкового семестрового контролю: залік у формі усно-письмової роботи.

Результат залікового контролю визначається як сума балів поточного та модульного контролів. Якщо студент погоджується з набраною кількістю балів, ця оцінка може бути виставлена в екзаменаційну відомість. Якщо студент не отримав достатньої кількості балів (менше 60) або не погоджується з підсумковою оцінкою, то він складає залік у формі усно-письмової роботи. Максимальна оцінка – 100 балів.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 1)

T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	Модульна контрольна робота	Сума
7	7	7	6	6	6	6	8	7	40	100

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Самостійна робота	1	10
Стандартизовані тести	2	10
Розв'язування практичних ситуацій	4	20
Реферат	2	10
Доповідь з презентацією	2	10
Модульна контрольна робота	1	40
Разом		100

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Критерії оцінювання теоретичних завдань на модульній контрольній роботі (максимальна кількість за 1 завдання – 10 балів):

0 – студент не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його висвітлити; 1 – 3 балів – студент не володіє навчальним матеріалом у достатньому обсязі, проте фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає окремі питання навчальної дисципліни, не розкриває зміст теоретичних питань; 4 – 6 балів – студент відтворює значну частину навчального матеріалу, висвітлює його основний зміст, виявляє елементарні знання окремих положень, записує основні статистичні показники, але здатний до глибокого, всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, не користується необхідною літературою; 7 – 9 балів – студент достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає, в основному розкриває зміст теоретичних запитань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу, послуговується науковою термінологією, але при висвітленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації; 10 балів – студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу, вільно послуговується науковою термінологією.

Критерії оцінювання практичних завдань на модульній контрольній роботі (максимальна кількість за 1 завдання – 10 балів):

0 балів – студент не розуміє змісту практичного завдання; 1 – 3 бали – розв'язує практичну ситуацію тільки з підказкою; 4 – 6 балів – при розв'язанні практичних ситуацій студент допускає істотні неточності та помилки; 7 – 9 балів – при розв'язуванні ситуацій студентом допускаються неістотні неточності та незначні помилки; 10 балів – студент розв'язує практичні ситуації стандартним або оригінальним способом, наводить аргументи на підтвердження власних думок, здійснює аналіз та робить висновки.

Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю

Підсумковий семестровий контроль з дисципліни «Соціологія» здійснюється в усно-письмовій формі.

Критерії оцінки стереотипного завдання (максимальна кількість за 1 завдання – 15 балів):

0 балів – студент не розуміє змісту практичного завдання; 1 – 5 бали – студент тільки частково орієнтується у питанні; 6 – 10 балів – вирішення завдання містить зазначення частини основних категорій; 11 – 15 балів – вирішення завдання містить теоретичні відомості із згаданої проблематики, але є незначні прогалини; 16 – 20 балів – вирішення завдання містить вичерпну відповідь на теоретичне питання.

Критерії оцінки евристичного завдання (максимальна кількість за 1 завдання – 20 балів):

0 балів – студент не розуміє змісту практичного завдання; 1 – 7 бали – розв'язання завдання містить лише напрямок розв'язання практичного завдання; 8 – 15 балів – завдання вирішено неправильно, але деякі здогадки були вірними; 16 – 20 балів – завдання вирішено частково правильно, висновки носять поверховий характер; 21 – 28 балів – завдання вирішено правильно, у розв'язанні використано весь необхідний інструментарій, зроблені аргументовані висновки, але мають місце деякі неточності в обґрунтуванні відповіді або висновків; 29-30 балів – завдання виконано бездоганно, якісно оформлено.

Підсумкова оцінка з дисципліни здійснюється згідно з Методикою переведення показників успішності знань студентів Університету в систему оцінювання за шкалою ECTS.

6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1. Зміст навчальної дисципліни

Модуль 1.

Тема 1. Соціологія як наука. Предмет і функції соціології

Поняття соціології. Основні підходи до розуміння суспільства і людини. Соціологія як наука про соціальні спільноти. Українські спільноти-громади. Розуміння соціології як громадознавства в українській соціогуманітарній думці. Типи соціальних спільнот. Відмінності між спільнотами. Зростання суб'єктності соціальних спільнот. Соціальні інститути як механізми самоорганізації спільного життя людей та їх різновиди. Функції соціальних інститутів та їхнє місце в житті суспільства. Соціальні інститути сучасного суспільства, специфіка їхнього розвитку в Україні. Об'єкт і предмет соціології. Структура соціологічного знання. Місце соціології у системі наук. Соціологія як генералізуюча наука. Специфіка соціології за об'єктом і предметом дослідження. Зростання ролі соціології в сучасних умовах, її значення в процесах державо- і націотворення в Україні.

Тема 2. Класичний період розвитку соціології.

Соціальна статика і соціальна динаміка О. Конта. Етапи історії суспільства і людського духу. Розвиток суспільства у теорії Г. Спенсера. Теорія соціальних інститутів Г. Спенсера. Еволюційні процеси. Структурно-функціональний підхід до вивчення суспільства. Напрями психологічної соціології: індивідуалістичний, груповий, соціетарний (Уорд, Лебон, Тард). Теорія історичного розуміння Зіммеля. Дослідження рольової динаміки, динаміки соціальних груп, соціології влади, соціології конфлікту. «Метод соціології» Е. Дюркгейма, наука про соціальні факти. Матеріалістичний напрямок К. Маркса. Розуміюча соціологія та теорія соціальної дії М. Вебера.

Тема 3. Соціологія ХХ століття

Макросоціальна соціологічна теорія Сорокіна. Інтегративна соціологія (соціальна аналітика, соціальна механіка, соціальна генетика). Дослідження структури суспільства – соціальна стратифікація. Структурно-функціональний аналіз Т.Парсонса. Суспільство як складна система суспільних елементів – функції, що забезпечують виживання суспільства. Модернізація структурно- функціонального аналізу Р.Мертонса; поняття «дисфункція», «нонфункція». Теорія аномії. Теорія соціального обміну Хоманса, аналогія з ринковим обміном. Розуміння елементарної соціальної поведінки. «Соціальне конструювання реальності» Бергмана і Лукмана, Використання у соціальній інженерії. Теорія структурації Е.Гіденса. Поняття «структуруюча основа», «соціальний агент». Соціологія П.Бурдьє – аналіз зв'язку між соціальною і тим, як індивіди конструюють соціальну реальність.

Тема 4. Сучасні соціологічні теорії

Неофункціоналізм. Вплив ідей структурно-функціонального аналізу. Критика концепції Т.Парсонса як відправна точка власних ідей. Погляди Дж. Тьорнера. Теорія конфлікту. Конфліктологічна модель Р.Коллінза та Дж.Рекса. Концепція соціальної структури П.Штомпки: нормативний, ідеальний, інтеракційний та вимір життєвих можливостей. Насильство і суспільні порядки.

Тема 5. Суспільство як цілісна система (типи, тенденції розвитку, соціальна структура і соціальна стратифікація)

Суспільство як соціальний феномен. Основні теорії походження суспільства. Інструментальна концепція, сексуальна, кратична, гендерна, семантична. Типологія суспільства за різними критеріями. Основні характеристики сучасного суспільства. Основні види структури суспільства. Основні елементи структури суспільства. Соціальна стратифікація. Структурація Е.Гіденса (Рабство. Касти. Стани.Класи). Соціальна мобільність. Індивідуальна соціальна мобільність. Групова соціальна мобільність.

Тема 6. Соціальна взаємодія, соціальні зміни, соціальні інститути

Поняття соціальної взаємодії, її основні види. Основні рівні дослідження соціальної взаємодії. Соціальне поле. Вчення Вебера про соціальну дію. Поняття соціального зв'язку. Поняття та види соціальних відносин. Поняття соціального конфлікту. Види

соціального конфлікту. Стадії соціального конфлікту. Поняття соціального контролю. Динамічна модель соціального контролю. Методи соціального контролю. Поняття соціального інституту. Види соціальних інститутів. Функції соціальних інститутів.

Тема 7. Соціологія особистості

Предмет дослідження соціології особистості. Ключові поняття і категорії соціології особистості: людина, індивід, особистість, індивідуальність. Основні проблеми соціології особистості. Філософсько-соціологічні уявлення про особистість. Людина в соціобіології, марксистській концепції, позитивізмі. Людина в концепції символічного інтеракціонізму та феноменологічній соціології. Теорії соціальних ролей. Теорії соціальної установки. Теорії референтної групи. Потреби, інтереси, мотиви та цінності. Соціальна типологія особистості.

Тема 8. Конкретно-соціологічні дослідження: поняття, види, етапи

Особливості підготовки до проведення соціологічного дослідження. Виявлення проблемної ситуації. Поняття проблеми в соціології. Формування проблеми дослідження. Висунення гіпотези. Основні вимоги до складання програми дослідження. Методологічна частина програми та її зміст : формулювання теми, мети дослідження, завдань, визначення об'єкта та предмета дослідження, Формулювання гіпотез.

Тема 9. Методична частина програми соціологічного дослідження

Правила розрахунку та обґрунтування вибірки. Генеральна та вибіркова сукупність. Одиниця аналізу в конкретно-соціологічному дослідженні. Поняття репрезентативності. Види вибірок. Розрахунок об'єму вибірки. Основні методи соціологічного дослідження: спостереження, експеримент, аналіз документів, опитування. Опитування та його різновиди. Анкетування та його технічний інструментарій. Структура анкети. Вимоги до розроблення і побудови анкети. Види питань. Основні комп'ютерні програми обробки первинної соціологічної інформації.

6.2. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб.	інд.	с. р.		л	п	лаб.	інд.	с. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Змістовий модуль 1.												
Тема 1. Соціологія як наука. Предмет і функції соціології	9	2				7		2				8
Тема 2. Класичний період розвитку соціології.	11	2	2			7		2				8
Тема 3. Соціологія ХХ століття	10	2	2			6		2				8
Тема 4. Сучасні соціологічні теорії	11	4				7		2				8
Тема 5. Суспільство	10	2	2			6						10

як цілісна система (типи, тенденції розвитку, соціальна структура і соціальна стратифікація)												
Тема 6. Соціальна взаємодія, соціальні зміни, соціальні інститути	9	2				7						10
Тема 7. Соціологія особистості	9	2				7						10
Тема 8. Конкретно-соціологічні дослідження: поняття, види, етапи	8	2				6						10
Тема 9. Методична частина програми соціологічного дослідження	11	2	2			7						10
<i>Модульна контрольна робота</i>	2		2									
<i>Разом за модуль</i>	90	20	10			60	90	8				82
Разом	90	20	10			60	90	8				82

6.3. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1.	Класичний період розвитку соціології.	2	
2.	Соціологія ХХ століття	2	
3.	Суспільство як цілісна система (типи, тенденції розвитку, соціальна структура і соціальна стратифікація)	2	
4.	Методична частина програми соціологічного дослідження	3	
5.	<i>Модульна контрольна робота</i>	1	
	Разом:	10	-

6.4. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1.	Соціологія як наука. Предмет і функції соціології	7	8
2.	Класичний період розвитку соціології.	7	8

3.	Соціологія XX століття	6	8
4.	Сучасні соціологічні теорії	7	8
5.	Суспільство як цілісна система (типи, тенденції розвитку, соціальна структура і соціальна стратифікація)	6	10
6.	Соціальна взаємодія, соціальні зміни, соціальні інститути	7	10
7.	Соціологія особистості	7	10
8.	Конкретно-соціологічні дослідження: поняття, види, етапи	8	10
9.	Методична частина програми соціологічного дослідження	7	10
Разом		60	82

7. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

Технічні засоби – комп'ютер, мультимедійний проектор.

Програмне забезпечення – офісні додатки, сервіс Google Meet.

8. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Білоус В.С. Соціологія у визначеннях, поясненнях, схемах, таблицях: Навч. Посібник. К.: КНЕУ, 2002
2. Ворона В. Академічна соціологія в Україні (1918-2018). У 2-х томах. Том 1. Історія становлення та розвитку. Київ: Інститут соціології НАН України, 2018, 526 с.
3. Городяненко В.Г. Соціологія: Підручник. К.: Академія, 2008
4. Макеєв С. О. Соціологія: навчальний посібник (3 видання). Київ: Знання. 2005, 455 с.
5. Піча В.М. Предмет, структура, функції соціології: Конспект лекцій. Львів, 1994.
6. Сапелкіна О. В. Чепурко Г. І. Емпірична соціологія: курс лекцій. Львів: Простір-М, 2018, 268 с.
7. Смелзер Н. Социология. М.: Наука, 1994.
8. Сучасна зарубіжна соціальна філософія. Хрестоматія. К., 1996.
9. Соціологія: навчальний посібник для студентів для студентів усіх спеціальностей денної форми навчання, що вивчають «Соціологію» / О. В. Горпинич, О. Ю. Клименко, Л. М. Москаленко, М. С. Труш, В. Ф. Ятченко Київ : ДУТ, 2019. 235 с.
10. Соціологія: короткий енциклопедичний словник. Під ред. В.І. Воловича. К., 1998.
11. Социология: Наука об обществе. Учебное пособие / Под общей редакцией проф.. В.П. Андрущенко, проф.. Н.П. Горлача. Харьков, 2006.
12. Кузьменко Т.М. Соціологія. Центр навчальної літератури (ЦУЛ). 2017, 320с.

Допоміжна література

1. Бурдье П. Вакан Л. Рефлексивна соціологія. Київ: Медуза. 2015, 224 с.
2. Гантінгтон С. Політичний порядок у мінливих суспільствах. Київ: Наш формат. 2020. 448 с.
3. Норт Д. Волліс Дж. Вайнгест Б. Насильство та суспільні порядки. Основні чинники, які вплинули на хід історії. Київ: Наш формат, 2017. 352 с.
4. Пилипенко В. Є. Українська соціологія сьогодні: дослідження основних сфер життєдіяльності суспільства : монографія. Львів: ЗУКЦ, 2012. 329 с.
5. Сірий Є. В., Нахабич М. А. Дослідження соціальної напруженості в Україні: засадничі аспекти та розробка інструментарію (за результатами фундаментального дослідження). Київ: ЦОП ""Глобус", 2018. ISBN 978-617-7700-19-6 182 с.

6. Соболєвська М. Рефлексивні процеси в сучасній теоретичній соціології: навчальний посібник. Київ: Міленіум, 2020. 108 с.
7. Чудовська І. Соціологія реклами: Навчальний посібник для студентів вищих закладів освіти. Київ: Каравела, 2019, 192 с.